

Sygn. akt III AUa 2054/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Barbara Mazur
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt VI U 1113/15

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Alicja Podlewska SSA Barbara Mazur

Sygn. akt III AUa 2054/15

UZASADNIENIE

M. K. wniosła odwołanie od decyzji ZUS, którą stwierdzono, iż nie podlega ona obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 13 listopada 2014r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie. W uzasadnieniu argumentował, iż odwołująca się nie prowadziła wcześniej działalności gospodarczej, nie posiadała żadnego tytułu do ubezpieczeń uprawniających do otrzymywania świadczeń wypłacanych przez ZUS, a działalność gospodarczą zgłosiła będąc w zaawansowanej ciąży to jest 13 listopada 2014 (data porodu 22 stycznia 2015r.). Ubezpieczona nie posiada zaświadczeń potwierdzających jej kwalifikacje do wykonywania działalności twierdząc, iż prowadzone przez nią usługi opiera na swoich zdolnościach manualnych. W ocenie pozwanego działalność odwołującej się miała charakter jedynie okazjonalny, nie była

prowadzona w sposób ciągły, w związku, z czym nie spełniała definicji zawartej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Powyższe daje podstawy do stwierdzenia, iż podjęte przez nią działania miały na celu jedynie upozorowanie wykonywania działalności gospodarczej i uzyskanie długotrwałych świadczeń z FUS.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, iż uznał, że ubezpieczona M. K., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 13 listopada 2014r. Podstawą rozstrzygnięcia Sąd I instancji poczynił następujące ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne:

Ubezpieczona M. K. w dniu 13 listopada 2014r. zarejestrowała działalność gospodarczą pod firmą (...) w N.. Przedmiot działalności miały stanowić usługi kosmetyczne oraz wykonywanie rękodzieła w postaci różnego rodzaju ozdób (w tym świątecznych). Z tytułu zgłoszonej działalności gospodarczej odwołująca się zadeklarowała podstawę wymiaru składek wynoszącą 3.000,00zł. W okresie poprzedzającym zarejestrowanie działalności odwołująca się przez parę ostatnich lat (około 3) przebywała wraz z mężem w Holandii, który tam pracował (z czasem założył w tym kraju własną firmę), a ubezpieczona pozostawała osobą bezrobotną. W październiku 2014r., oboje wrócili do Polski. Powodem powrotu był zarówno fakt ciąży odwołującej się (w tym nalegania ze strony rodziców ubezpieczonej, aby urodziła dziecko w Polsce i by w związku z tym tutaj skoncentrowała swoją aktywność życiową) oraz (z uwagi na bliski upływ przewidywanego okresu trwania „promocji”) możliwość zaciągnięcia korzystnego (na preferencyjnych warunkach oferowanych pracownikom banku, a takim jest matka ubezpieczonej) kredytu w (...) (na zakup mieszkania). Ubezpieczona wraz z małżonkiem uzyskali kredyt i w grudniu 2014r. zakupili mieszkanie przy ul. (...) w N.. Ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w mieszkaniu rodziców, a następnie kontynuowała w grudniu i styczniu w zakupionym przez siebie lokalu, w którym wraz z mężem zamieszkała. Ubezpieczona używała sprzętu zakupionego przez siebie częściowo jeszcze w Holandii oraz zakupionego już po powrocie do kraju (lampa do suszenia lakieru, lakiery, żele itp.). Równoległe prowadziła sprzedaż wykonywanych własnoręcznie ozdób choinkowych - w rozprawdzeniu ich wśród pracowników banku pomagała jej matka. Klientów ubezpieczona pozyskiwała zarówno wśród swoich znajomych, jak i znajomych rodziców. W okresie od listopada 2014r. do stycznia 2015r. M. K. świadczyła usługi kosmetyczne oraz sprzedawała ozdoby choinkowe łącznie kilkudziesięciu klientom. Przed wyjazdem do Holandii ubezpieczona wykonywaniem ozdób choinkowych zajmowała się jedynie okazjonalnie. Łączny obrót odwołującej w okresie od zarejestrowania działalności gospodarczej w dniu 11 listopada 2014r., do urodzenia dziecka to jest do dnia 22 stycznia 2015r. wyniósł około 1.400,00zł. Stan ciąży ubezpieczonej (przechodzona również w ostatnim trymestrze bez trudności czy powikłań) umożliwiał jej aż do rozwiązania wykonywanie tego rodzaju pracy.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie przedłożonej dokumentacji (w postaci faktur, dowodów nadania, księgi dochodów i rozchodów oraz dokumentacji medycznej), której autentyczności i wiarygodności nie miał podstaw kwestionować, a także w oparciu o zeznania świadków (M. H., P. K., N. T., M. G., M. S., A. K., E. M., Z. D. (1) oraz samej ubezpieczonej). Zeznania świadków, co do faktu wykonywania przez odwołującą usług kosmetycznych korespondują z treścią złożonych wcześniej pisemnych oświadczeń oraz z wpisami w dokumentacji księgowej ubezpieczonej (książce rozchodów i przychodów).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonej M. K. zasługiwało na uwzględnienie. Nie budziła wątpliwości Sądu I instancji okoliczność faktycznego wykonywania przez ubezpieczoną dwurodzajowych usług (kosmetycznych oraz rękodzieła) w okresie od listopada 2014r., do stycznia 2015r. Z zeznań ubezpieczonej oraz jej matki wynika, iż powodami jej powrotu do kraju (po paroletnim pobycie w Holandii, gdzie nie pracowała) była ciąża (ubezpieczona zresztą nie kryła, iż nalegali na to jej rodzice) oraz ostatnia możliwość uzyskania kredytu na preferencyjnych warunkach (dzięki zatrudnieniu matki ubezpieczonej w banku). Niewątpliwie motywem pospiesznego (bezpośrednio po przyjeździe z Holandii, gdzie wcześniej przez parę lat pozostawała bezrobotna) podjęcia działalności gospodarczej w szóstym czy siódmym miesiącu ciąży oprócz deklarowanej przez ubezpieczoną jej naturalnej kreatywności i chęci działania, posiadanych i eksponowanych przez nią umiejętności manualnych oraz konieczności partycypowania w kosztach spłacania udzielonego jej i mężowi kredytu hipotecznego było również zapewnienie sobie i mającemu się urodzić dziecku świadczeń przysługujących z tytułu macierzyństwa, stąd zadeklarowana i jak się okazało znacznie

zawyżona w stosunku do faktycznych możliwości podstawa wymiaru składek, ale nie skutkuje to automatycznie wyłączeniem jej z ubezpieczenia z uwagi na pozorowany charakter tej działalności.

W sprawie Sąd I instancji ustalił, że odwołująca się zarejestrowała i prowadziła działalność gospodarczą, nie zawarła jednostkowej umowy o usługę, lecz wykonała szereg usług i dla wielu klientów. Natomiast, co podkreślił Sąd Okręgowy, co do zamiaru prowadzenia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej przez dłuższy czas, to nie ma normy szczególnej, która skierowana byłaby do kobiet w ciąży i tylko z tej przyczyny podważała ich zamiar prowadzenia działalności gospodarczej. Poszukiwanie takiej normy nie jest uprawnione ze względu na zakaz dyskryminacji i nierównego traktowania.

Materiał dowodowy zebrany w sprawie zdaniem Sądu Okręgowego, a mianowicie: zeznania świadków, ubezpieczonej oraz przedłożona dokumentacja pozwalają stwierdzić, iż rozpoczęta przez nią działalność gospodarcza miała w założeniu swym charakter zarobkowy i był prowadzona w sposób zorganizowany i ciągły. Wprawdzie ilość potencjalnych klientów, w konsekwencji przewidywany miesięczny dochód wskazywany przez ubezpieczoną w dołączonym do odwołania tzw. „biznesplanie” znacząco odbiega od tego rzeczywistego, nie zmienia to jednak faktu, iż ubezpieczona wykonywała poszczególne usługi w sposób niemający już charakteru okazjonalnego czy w sposób wskazujący na hobbystyczne zajmowanie się tego rodzaju działalnością. Nawet w odczuciach zeznających w sprawie świadków - osób obcych dla ubezpieczonej, jej działalność z uwagi na używany przez ubezpieczoną sprzęt do wykonywania makijażu czy manicure miała charakter, jeżeli nie, profesjonalny to przynajmniej półprofesjonalny (w porównaniu do zwykłych salonów kosmetycznych świadczących tego rodzaju usługi). Ubezpieczona uzyskała w tym okresie z prowadzonej działalności niewielki (a znikomy do zakładanego w świetle deklarowanej podstawy wymiaru składek) wprawdzie po odliczeniu kosztów (bo wynoszący kilkaset złotych na przestrzeni dwóch miesięcy), ale jednak dochód. Działalność ubezpieczonej, zatem niewątpliwie miała charakter zarobkowy. Zorganizowany jej charakter wyrażał się w tym, iż ubezpieczona rozprowadzała wyrabiane przez siebie wyroby choinkowe poprzez znajomych i rodzinę (matka sprzedawała wykonane przez nią ozdoby w pracy), podobnie jak informowała znajomych i rodzinę o świadczonych usługach kosmetycznych. Wreszcie niewątpliwie działalność ta miała charakter ciągły w okresie od listopada do stycznia - klienci pojawiali się w miarę systematycznie, co wynika z wpisów w księdze dochodów i rozchodów oraz zeznań tychże klientów.

Sąd Okręgowy wyeksponował, iż stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009 Nr 205 poz. 1585 tekst jednolity) obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracującymi. Przy czym obowiązek ubezpieczenia związany jest z faktycznym wykonywaniem działalności gospodarczej. Kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają znaczenie jedynie w sferze dowodowej i nie przesądzają same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Osoby faktycznie nieprowadzące takiej działalności nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu nawet, jeżeli dokonały wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Informacje zgłaszane w organie ewidencyjnym o rozpoczęciu i zakończeniu wykonywania działalności gospodarczej prowadzą do domniemania, że stan faktyczny kształtuje się tak, jak to wynika z ewidencji działalności gospodarczej, ale domniemanie to może zostać obalone (tak np. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 15 kwietnia 2014r. II AUa 283/13). Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż organ rentowy nie obalił powyższego domniemania, a materiał dowodowy zebrany w sprawie potwierdził fakt rzeczywistego prowadzenia działalności gospodarczej przez ubezpieczoną (na skalę adekwatną do jej ówczesnych możliwości).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wywiódł organ rentowy, zaskarżając rozstrzygnięcie Sądu I instancji w zarzucając: sprzeczność istotnych ustaleń stanu faktycznego z treścią materiału dowodowego poprzez uznanie, że M. K. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu, jako osoba prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 13.11.2014r., pomimo, iż postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczona jej nie prowadziła:

1. naruszenie art. 83 § 1 oraz art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie, a w konsekwencji uznanie, iż odwołująca faktycznie podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej oraz brak uznania czynności wykonywanych przez ubezpieczoną, jako pozorujących prowadzenie takiej działalności;
2. art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, podczas, gdy brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej;
3. naruszenie art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej poprzez uznanie, że czynności wykonywane przez odwołującą można uznać za zarobkową działalność wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły;
4. naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów.

Organ rentowy domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie od powódki na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W apelacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż opierając się na obowiązujących przepisach oraz zebranych materiałach dowodowych, nie może zgodzić się z zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego, jak również nie podziela argumentacji zawartej w uzasadnieniu tego wyroku. Apelujący podkreślił, iż wykonywanie działalności gospodarczej w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych to rzeczywista działalność o cechach określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 02.07.2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, czyli działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Zdaniem pozwanego podjęcie działalności gospodarczej przez odwołującą od 13.11.2014r. miało pozorny charakter. Rzeczywistym celem rozpoczęcia prowadzenia działalności było uzyskanie przez odwołującą świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu macierzyństwa. Całokształt postępowania odwołującej wskazuje jednoznacznie w ocenie ZUS na intencje, jakie legły u podstaw podjęcia działalności od dnia 13.11.2014r. (zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych od 13.11.2014r., będąc już w zaawansowanej ciąży, data porodu 22.01.2015r.), tj., iż ubezpieczona czyniła to wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Twierdzenia tak ubezpieczonej, jak i świadków o wykonywaniu przez nią usług fryzjerskich, w zaawansowanej ciąży, budzą wątpliwość w świetle zasad doświadczenia życiowego, które wskazuje na konieczność prowadzenia oszczędnego trybu życia, również z powodu fizycznych ograniczeń (szybkie męczenie się, trudności w długotrwałym pozostawaniu w ruchu i pozycji stojącej, unikanie negatywnych oddziaływań środków chemicznych itp.).

W ocenie ZUS, nie można uznać działalności wykonywanej przez M. K. za mającą charakter zarobkowy, zważywszy na znacznie zawyżoną w stosunku do faktycznych możliwości podstawę wymiaru składek, znikomy dochód po odliczeniu kosztów, szczególnie, że usługi wykonywała w domu i przy użyciu wcześniej zakupionego sprzętu. Co oznacza, że już wcześniej okazjonalnie wykonywała te usługi. Brak tutaj podporządkowania działalności zasadom racjonalnego gospodarowania (regułem opłacalności i zysku).

Ponadto zdaniem pozwanego nie można uznać działalności wykonywanej przez odwołującą za mającą charakter zorganizowany i ciągły, mając na względzie fakt, że w 10/2014r. wróciła do Polski, w 11/2014r. zarejestrowała działalność, a w 01/2015r. urodziła dziecko, brak reklamy, powódka w perspektywie miała długotrwałe zawieszenie jej wykonywania, tj. zasiłek macierzyński, opieka nad dzieckiem należy, zatem podkreślić zamiar krótkiego prowadzenia działalności, co neguje cechę ciągłości. Wątpliwy jest w ocenie organu rentowego zawodowy charakter działalności zważywszy na brak świadectw i certyfikatów zawodowych potwierdzających kwalifikacje ubezpieczonej do wykonywania zabiegów kosmetycznych, a zatem powyższe wskazuje na amatorski charakter działalności. ZUS podniósł, że M. K. nigdy wcześniej nie prowadziła działalności gospodarczej. Od 2011 roku była osobą bezrobotną i nie posiadała żadnego tytułu do ubezpieczeń uprawniającego do otrzymywania świadczeń wypłacanych przez Zakład.

Pozwany wskazał, że odwołująca wykonywała usługi zaledwie przez niespełna dwa miesiące by uprawdopodobnić fakt prowadzenia działalności dla następczego ubiegania się o świadczenia w postaci zasiłku macierzyńskiego. Podjęte przez powódkę działania miały jedynie stworzyć jej ochronę ubezpieczeniową i zapewnić długotrwałe wysokie świadczenia z ubezpieczenia społecznego z tytułu choroby i macierzyństwa. Tego rodzaju działanie odbywa się kosztem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych i nie zasługuje na ochronę prawną. Jest to działanie naruszające zasadę równego traktowania ubezpieczonych.

Według organu rentowego wyrokowanie na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, nastąpiło z uchybieniem zasadzie swobodnej oceny dowodów wynikającej z art. 233 § 1 ustawy z dnia 16 listopada 1974r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014r., poz.101).

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona M. K. wniosła o oddalenie apelacji organu rentowego, jako bezzasadnej; oraz o oddalenie wniosku o zasądzeniu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów procesowych. Skarżąca motywowała, iż jej firma spełnia każde z warunków, tj.: działalność o charakterze zarobkowym, działalność wykonywana w sposób zorganizowany oraz ciągły. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w ocenie ubezpieczonej wnikliwie sprawdził wszelkie dowody. Świadkowie zeznali, iż usługi zostały wykonane, co najmniej w sposób półprofesjonalny, a zakupiony sprzęt jest profesjonalny. W ocenie M. K. nie były jej potrzebne kursy czy szkolenia, skoro jakość usług jest w tym momencie na dość wysokim poziomie, a doskonalenie umiejętności przede wszystkim wymaga czasu oraz pozyskania większej ilości klientów. W dobie internetu nie trzeba wydawać pieniędzy i tracić czasu na kursy - w przypadku zdobienia, przeciążania paznokci np. metodą żelową, którą się zajmowała, m. in. na stronie www.youtube.pl są odpowiednie filmy instruktażowe i szkoleniowe. Tak, więc kluczową rolą jest nabywanie doświadczenia poprzez coraz większą liczbę zadowolonych klientek, które z chęcią „polecać innym”.

M. K. wskazała, iż adekwatnie na usługi takie jak rękodzieło, nie jest istotne nabycie certyfikatu, a posiadanie talentu, zdolności manualnych i wizjonerskich. Po powrocie do pracy zamierza dalej rozwijać się twórczo, tworząc nowe produkty codziennego użytku lub codziennych ozdób wewnątrz, a nie tylko „okazjonalnych- świątecznych”.

Następnie ubezpieczona wyeksponowała, iż w długofalowej perspektywie deklarowana podstawa wymiaru składek ma istotne znaczenia na wysokość emerytury. Taką a nie inną kwotę oparła na podstawie biznesplanu sporządzonego przed otwarciem firmy. Naturalne jest, że gdy planuje się otwarcie własnej działalności gospodarczej należy sporządzić takowy biznesplan, przeanalizować rynek - zapotrzebowanie na dany produkt w okolicy oraz plan na pozyskanie klientów - w tym celu roznosiła na osiedlach ulotki, wystawiła rękodzieło na stronie ogłoszeniowej www.olx.pl oraz ogłosiła się wśród znajomych i przyjaciół, aby rozniosło się „drogą pantoflową”.

W uchwale z dnia 21.04.2010r., sygn. akt: II UZP 1/10, Sąd Najwyższy uznał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jednolity tekst: Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Ponadto ZUS nie jest uprawniony do twierdzenia, iż przychód jest „za niski” w przypadku osób prowadzących Pozarolniczą działalność gospodarczą.

Reasumując, w ocenie ubezpieczonej Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada prawdopodobnie niekompletne informacje - zdobyte będąc tylko na jednej rozprawie. Ponadto nie podszedł do sprawy indywidualnie, co odzwierciedla powoływanie się w apelacji na „standardowe” zarzuty podawane w pismach jeszcze przed rozprawą, które są całkowicie bezzasadne w odniesieniu do wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie. Nie zawierała, bowiem motywów powodujących konieczność zmiany, bądź przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i właściwie zastosował przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 121). Sąd odwoławczy oceniając, jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, w całości je zaaprobował i uznał za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999r., z. 24, poz. 776; z dnia 22 lutego 2010r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Zgodnie zaś z art. 12 ust. 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Jak stanowi natomiast przepis art. 11 ust. 2 ww. ustawy, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10 ww. ustawy. Wskazany wyżej rodzajom ubezpieczeń społecznych osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność (w tym gospodarczą) podlegają obowiązkowo od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (art. 13 pkt 4 ww. ustawy).

Legalną definicję działalności gospodarczej zawiera przepis art. 2 ustawy z dnia 02 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 584) zgodnie, z którym działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 06 grudnia 1991r. (III CZP 117/91, OSNCP 1992, Nr 5, poz. 65), wskazał specyficzne cechy działalności gospodarczej, tj.: zawodowy, a więc stały charakter, związaną z nią powtarzalność podejmowanych działań, podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania, uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

Tradycyjnie działalność gospodarcza charakteryzuje się definiującymi ją cechami: profesjonalnością, samodzielnością, celem zarobkowym oraz podporządkowaniem regułom opłacalności i zysku (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania), trwałości prowadzenia oraz wykonywaniem w sposób zorganizowany i - przede wszystkim - uczestniczeniem w obrocie gospodarczym. Właściwości cechujące działalność gospodarczą, które powinny występować łącznie to: działanie stałe, nieamatorskie i nieokazjonalne, z elementem organizacji, planowania i zawodowości rozumianej, jako fachowość, znajomość rzeczy oraz specjalizacja (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991r. w sprawie o sygn. akt III CZP 40/91, OSNC 1992/2/17, lex numer 3682, tak również "Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz", red. B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska, C.H. Beck, Warszawa 2011).

Analizując aspekt ciągłości działalności gospodarczej to - biorąc pod uwagę znaczenie językowe tej cechy - powtarzające się, regularnie występujące i trwające czynności. Jest przeciwstawna incydentalności, sporadyczności (działalność sporadyczna nie jest działalnością gospodarczą - tak w wyroku NSA z dnia 17 września 1997r., II SA 1089/96, Pr. Gosp. 1998, nr 1, s. 32), okazjonalności i jednorazowości, nie jest natomiast zaprzeczeniem sezonowości, którą można odnieść do ciągłości działania w pewnym okresie (sezonie). Ciągłość jest - jak można przyjąć - elementem zamiaru podmiotu podejmującego działalność gospodarczą.

Doświadczenie życiowe wskazuje raczej na dążenie do uczynienia z działalności gospodarczej stałego (ciągłego) źródła dochodu i czerpania z niej wymiernych korzyści, które pojawiają się w związku i na skutek kontynuacji określonych czynności noszących znamiona działalności gospodarczej. Należy zauważyć przy tym, że ciągłość nie jest tożsama z obowiązkiem nieprzerywania działalności, ponieważ pozostawałoby to w sprzeczności z wolnością zaprzestania (zakończenia) działalności gospodarczej (zob. J. Odachowski, Ciągłość działalności gospodarczej, Glosa 2003, nr 9, s. 31-32). Ciągłość działalności gospodarczej jest cechą pożądaną z uwagi na wymogi stawiane przedsiębiorcom, określone w art. 17-22 u.s.d.g.

Zorganizowanie można również łączyć z pojęciem przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c., według którego jest ono zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Każdy wykonujący działalność gospodarczą czyni to przy wykorzystaniu przedsiębiorstwa, choć oczywiście poszczególne przedsiębiorstwa różnią się, i to niekiedy dość znacznie, elementami składowymi i stopniem zorganizowania. Są to zarówno przedsiębiorstwa o rozbudowanej strukturze organizacyjnej i majątkowej, jak i przedsiębiorstwa stanowiące niewielki tylko zbiór rzeczy i praw wymienionych w art. 55¹ k.c. (o pojęciu przedsiębiorstwa (...). H., Przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym, KPP 2002, z. 2, s. 315 i n.). O zorganizowaniu świadczy także okoliczność podjęcia decyzji i ich skonkretyzowania w kwestii wyboru siedziby przedsiębiorcy, miejsca wykonywania działalności, określenia adresu dla korespondencji, usytuowania biura, ale również skompletowania wszelkich składników rzeczowych przedsiębiorstwa w taki sposób, by mogły one spełniać określone funkcje gospodarcze.

Zorganizowanie działalności wiąże się nadto z wykonywaniem całego szeregu czynności mieszczących się zarówno w przedmiocie działalności danego przedsiębiorcy, jak i czynności o charakterze organizacyjnym, w taki sposób, by układały się one w racjonalną, efektywną całość.

Apelacja zarzuca wyrokowi Sądu I instancji przepis art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów. Stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c., sąd dokonuje swobodnej oceny dowodów i ocenia ich wiarygodność stosownie do własnego przekonania, dokonując wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd jest, zatem zobligowany uwzględnić wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu, jak też uwzględnić wszelkie okoliczności towarzyszące ich przeprowadzaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2002r. w sprawie o sygn. akt IV CKN 1218/00, lex numer 80266). Granice swobodnej oceny dowodów winny być wyznaczone wymogami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. W myśl powyższych dyrektyw, Sąd pierwszej instancji rozważył w sposób racjonalny i wszechstronny materiał dowodowy, dokonał wyboru określonych środków dowodowych, a wiążąc ich moc i wiarygodność odniósł do pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r. w sprawie o sygn. akt II UKN 685/98, OSNP 2000/17/655, lex numer 41437). Organ rentowy nie zdołał natomiast skutecznie podważyć oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji, ograniczając się wyłącznie do manifestowania własnej oceny stanu faktycznego oraz forsowania w swojej ocenie prawidłowej subsumpcji prawnej.

W kontekście zaskarżonego przepisu, Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego, wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W ocenie Sądu II instancji, okoliczności sprawy uzasadniają stwierdzenie, iż wnioskodawczyni faktycznie rozpoczęła i wykonywała działalność gospodarczą w związku z dokonaniem przez nią wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, jako osoba fizyczna prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą z datą rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej od dnia 13 listopada 2014 roku z deklarowaną podstawą wymiaru składek w kwocie 3.000,00 złotych. Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia 06 września 2012r., sygn. II UK 36/12, przypomniał, że ubezpieczenia społeczne opierają się na zasadzie wzajemności, która polega na tym, że nabycie prawa do świadczenia ubezpieczeniowego i jego wysokość są uzależnione od wkładu finansowego wniesionego przez ubezpieczonego do systemu ubezpieczeniowego w postaci składek.

Zgodnie z jednomyślnym orzecznictwem Sądu Najwyższego chęć uzyskania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym jest zgodna z prawem i zasadami współzycia społecznego.). Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 stycznia 2005r., II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235; z 5 października 2005r., I UK 32/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 249; z 28 kwietnia 2005r., I UK 236/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28; z 11 stycznia 2006r., II UK 51/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 366, z 22 czerwca 2015r., I UK 367/14, niepublikowany). Tym samym nie doszło do naruszenia przepisu art. 57 § 1 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowo został przez Sąd I instancji oceniony sam charakter prowadzonej przez M. K. działalności – a mianowicie, iż działalność ta nie wymagała ani specjalistycznych szkoleń, kursów, czy też fachowego sprzętu, tak w zakresie produkcji ozdób, jak też w zakresie usług kosmetycznych. W aktach sprawy znajduje się także „biznesplan” stworzony przez ubezpieczoną, w którym wskazano założenia działalności – w zakresie potencjalnych możliwości rozwoju zawierającą analizę ekonomiczną przedsięwzięcia. Podkreślić należy, iż sama wartość merytoryczna „biznesplanu” nie była przez Sąd oceniana czy weryfikowana, lecz chodziło jedynie o potwierdzenie ukierunkowania i przedstawienie samych założeń dla prowadzonej działalności. Prawidłowo Sąd I instancji uznał, iż kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia posiadał dowód z zeznań świadków przeprowadzony na rozprawie przed Sądem Okręgowym dnia 26 sierpnia 2015 roku. Na rozprawie świadkowie: M. H., M. S., P. K. oraz M. G. niepodważalnie zeznały, iż korzystały z usług świadczonych przez ubezpieczoną. Na kolejnej rozprawie dnia 21 października 2015 roku lekarz Z. D. (2) oświadczył, iż ciąża ubezpieczonej przebiegała prawidłowo, nie było wskazań do oszczędnego trybu życia, ani do pracy w charakterze kosmetyczki. Za faktycznym wykonywaniem działalności przez ubezpieczoną przemawiały także zeznania świadków złożone na rozprawie dnia 21 października 2015 roku: N. T. oraz E. M. i A. K.. Wyeksponować należało dodatkowo, iż dowód z zeznań świadków korespondował ze złożonymi w toku postępowania przed ZUS oświadczeniami świadków: M. H., E. M., A. B., M. J..

Należało, zatem przyjąć, w ocenie Sądu odwoławczego, iż Sąd I instancji prawidłowo uznał, że stan ciąży wnioskodawczyni istniejący w momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej nie mógł być uznany za przeszkodę do skutecznego rozpoczęcia prowadzenia działalności, zwłaszcza, że w tym okresie ciąża przebiegała prawidłowo, zaś działalność nie była obciążająca pod względem fizycznym, pozwalała na ustalenie elastycznych godzin pracy oraz po części wykonywania ich w domu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest natomiast uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą systemową tj. w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia.

Reasumując, Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, nie naruszając przy tym art. 233 § 1 k.p.c. i doszedł do prawidłowego wniosku, że wnioskodawczyni od dnia 13 listopada 2014r. podjęła oraz wykonywała pozarolniczą działalność gospodarczą. Z powyższych, zatem względów, Sąd I instancji prawidłowo uznał, że wnioskodawczyni w spornym okresie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 oraz art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie sposób, zatem zaakceptować zarzutów organu rentowego odnoszących się do pozorności prowadzenia działalności przez ubezpieczoną M. K..

Należy podkreślić, że o rozstrzygnięciu w sprawie nie decydował sam fakt, iż odwołująca rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w czasie zaawansowanej ciąży (listopad 2014r.). Sąd Apelacyjny podziela ugruntowany już w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych pogląd, że prawidłowo przebiegająca ciąża ubezpieczonej nie może być uznana za przeszkodę do skutecznego rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza jeśli działalność ta nie wymaga wysiłku fizycznego oraz pozwala na ustalenie elastycznych godzin wykonywania usług, a nawet świadczenie pracy we własnym domu. Samo rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie ciąży, nie jest w żadnym zakresie sprzeczne z prawem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2013r., III AUa 1542/12, LEX nr 1311944). Nie może też świadczyć o braku woli do prowadzenia tej działalności, bowiem taką wolę każdorazowo winno się badać w oparciu o całokształt okoliczności sprawy. Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie pozwalał uznać, aby wola (zamiar) prowadzenia działalności gospodarczej odwołującej został skutecznie wykazany w postępowaniu sądowym.

Konkludując, podkreślić należało, iż ustawodawca tworząc przepisy ustawy systemowej oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 748) miał na celu uzależnienie wysokości świadczeń uzyskiwanych z ubezpieczenia społecznego od wysokości uiszczanych do tego systemu składek. Jednocześnie zasady obliczania zasiłków chorobowych i macierzyńskich określone przepisami

ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz. 159) dają możliwość uiszczania przez krótki okres składek obliczonych od zadeklarowanej wysokiej podstawy wymiaru składek oraz pobierania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w znacznej wysokości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Grażyna Czyżak SSA Alicja Podlewska SSA Barbara Mazur